High Tech ਲ Houdoe

zich zelfbewust en zelfverzekerd op Brussel omdat waardigheidscomplex ontdaan. De provincie richt wordt gerechtvaardigd door succesvolle prestaties Brabant heeft zich, zonder dat de Randstad het in ze Den Haag zo langzamerhand 'slechts als een te de gaten had, al tijden geleden van haar mindermanagen randvoorwaarde' ervaart. Die houding

Hoe doen we dat nou daar 'down under' de rivieren? leggen en samen iets te ondernemen zodat iedereen er voordeel van heeft. Het geldt voor de historische elkaar heen <u>r</u>ollen, het onvermogen besluiten te netractorclub die een Pipo-wagen verplaatst voor een circusproject in een dorp en het geldt voor de Tech Vanuit die positie kijken wij verbaasd van beneden de Moerdijk naar de bestuurlijke drukte daarboven natuurlijk bondgenootschap met elkaar gesloten. in staat bent om buiten je eigen wereld contact te in de Randstad, de talloze overlegclubjes die over derwijs, overheid en ondernemingen hebben een eigenlijk de enige echte inburgeringstoets: dat je Philips iets wil ondernemen met China en daarbi de Commissaris van de Koningin inschakelt. On-Netwerken zit bij Brabanders ingebakken. Het is nische Universiteit in Eindhoven die samen met Het laagdrempelig Houdoe leidt tot High Tech.

Maruška Lestrade-Brouwer

366-fractievoorzitter Joord-Brabant

goed mogelijk dat, analoog aan de reacties rond de staan van de provincies in het geding is. Dan is het kloristische uitingen. Maar dit provinciale besef gemeentelijke herindelingen, mensen plots hun culturele marge van streektaal, regiosoap en fol-Zij hebben een bijna sluimerend bestaan in een en Drenthe zijn momenteel evenmin erg sterk. kan een nieuw leven krijgen zodra het voortbeeigen provincie' ontdekken.

Maarten Duijvendak is hoogleraar regionale geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Groningen en (mede) auteur en redacteur van verschillende studies naar regionaal besef en identiteit.

Dit artikel is te beluisteren als Podcast

www.d66.nl/kennis/item/podcast_idee

M.G.J. Duijvendak (red.) (2003). Regionaal besef in het Noorden. Assen:

Noorden. Het historisch belang van Noord-Nederland. Zwolle: Waanders Michel Brandsma en Maarten Duijvendak (2007). Canon van het

M.G.J. Duijvendak, e.a. (red.) (drie delen: 2008-2009). Geschiedenis van Groningen. Zwolle: Waanders Uitgevers.

Maarten Duijvendak (2005). 'In de voetsporen van Gruno en Beno. Ontspanning, eigenheid en historisch besefin het historische verenigingsleven' Historisch Jaarboek Groningen: 91-105.

regionale identiteit en de taaiheid van de provincie' Bijdragen en mededelingen betreffende de geschiedenis der Nederlanden: 342-353. Maarten Duijvendak (2008). 'Ligamenten van de staat? Over

M. Gerding (1996). 'Op zoek naar het eigen verleden': 111-120 in: C. van der Borgt e.a. (red.) Constructie van het eigene. Culturele vormen van regionale identiteit in Nederland. Amsterdam: KNAW.

. de Haan (1997). Het gedeelde erfgoed. Een onderzoek naar veranderingen in de cultuurhistorische belangstelling sinds het einde van de jaren zeventig. Den Haag: VUGA Uitgeverij bv.

Ontwikkelingen in de belangstelling voor cultureel erfgoed. Den Haag: Frank Huysmans, Jos de Haan (2007). Het bereik van het verleden. Sociaal Cultureel Planbureau. K. Ribbens (2002). Een eigentijds verleden. Alledaagse historische cultuur in Nederland 1945-2000. Hilversum: Uitgeverij Verloren. Carola Simon (2004). Ruimte voor Identiteit. De productie en reproductie van streekidentiteiten in Nederland. Proefschrift Rijksuniversiteit

Albert van der Zeijden (2007). Historische verenigingen en heemcundekringen' in Volkscultuur Magazine, 2: 10-15.

Regionaal besef in de Randstad

niet één bestuur dat er zich mee stad eigenlijk wel? Identificeren geograaf Kees Terlouw past de één gebied wordt gezien, is er 'dunne' Randstedelijke identiteit niet bij een sterk Randstebezighoudt. Bestaat dé Randmensen zich ermee? Volgens Hoewel de Randstad vaak als lelijk bestuur.

door **Kees Terlouw**

De Randstad paradox

problemen van de Randstad op te lossen door deze geven. In het concept-regeerakkoord staat dan ook van de Randstad en zullen de bewoners en bestuurland), ook om nieuwe bestuurlijke hulpstructuren te voorkomen'. Bestuurlijke drukte in de Randstad ruimtelijke kluwen eindelijk een eigen bestuur te Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en Flevolijkt deze problemen op te lossen. Maar past deze Het lijkt zo vanzelfsprekend om de bestuurlijke helder afgebakende nieuwe Randstad provincie ling van het provinciaal bestuur in de Randstad nieuwe Randstad provincie wel bij de identiteit het kabinet komt met een voorstel tot opschawordt al langer als een probleem gezien. Een ders zich er wel mee kunnen identificeren?

wordt al eeuwen gezien als de basis van de Gouden hadden de vele steden in West-Nederland al sterke economische en politieke relaties met elkaar. Dit de Randstad. Op het einde van de Middeleeuwen Eeuw en de Republiek. In de eerste helft van de Voor het beantwoorden van deze vraag moeten we allereerst teruggaan naar het ontstaan van De ontwikkeling van de Deltametropool

de hele Nederlandse samenleving, maar versterkte concept Randstad werd gebruikt als middel om de ondermijnde niet alleen het gelijkheidsideaal voor blemen. Zo zoog de groei van de Randstad de rest Ruimtelijke Ordening in 1960. De Randstad werd werd de economische identiteit van de Randstad haperende motor van de Nederlandse economie. op de Randstad, zodat deze Deltametropool mee ieslag tussen wereldsteden. De Randstad moest De Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening in denken over de Randstad. De nationale regering ook het dichtslibben van de open ruimte tussen Nederland (1988) markeerde deze omslag in het echter pas politieke betekenis in de Eerste Nota eens de Randstad genoemd. De Randstad kreeg van Nederland leeg. Deze ongewenste migratie zou kunnen doen in de wereldwijde concurrendaarin verbonden met nationale en lokale pro-20ste eeuw werd dit stedelijk landschap al wel Na de economische neergang van de jaren '70 belangrijker. De Randstad werd gezien als de de steden in de Randstad. Het planologische ongebreidelde verstedelijking in te perken.

stijgen op de internationale ranglijsten. Deze nadruk op het oplossen van de belemmeringen voor de concurrentiepositie van de Randstad, versterkte opnieuw de op negatieve kenmerken gebaseerde identiteit. De Randstad was weer aan het dichtslibben; nu niet met huizen, maar met auto's. De concurrentiepositie van de Randstad was het argument om fors in de infrastructuur te investeren. Er werd ruimte gemaakt voor de uitbreiding van Schiphol, snelwegen, de haven van Rotterdam, de HSL etc.

'Naast deze wat gespleten Randstedelijke identiteit, krijgen regio's binnen de Randstad steeds meer een eigen identiteit'

Meerdere identiteiten

negatieve kenmerken gebaseerde identiteit – kun negatieve imago van de Randstad wordt versterkt ontwikkelingen in de Randstad gebruikten steeds meer het Groene Hart als spiegelbeeld. Dat zien ze Regio's hebben niet alleen een regionale identiteit als het mooie groene en authentieke Nederlandse landschap waar zij zich wel mee willen identificeren. Hierdoor verdikt de identiteit van het Groene die regio, maar mensen verbinden ook hun eigen identiteit in meer of mindere mate met een regio De Randstad staat voor problemen, achterstands-Er is dus een verschil tussen de identiteit van een identiteiten van de Randstad en het Groene Hart. door de Randstad bedreigd wordt. De aantasting de Randstad zorgt voor een polarisatie tussen de van het Groene Hart door de infrastructuur voor Hart zich naar een rurale idylle verankerd in een in de vorm van een door velen gedeeld beeld van regio en de regionale identificatie van bewoners nen bewoners zich maar moeilijk identificeren. door het spiegelbeeld van het Groene Hart, dat Randstedelingen die ongelukkig waren met de met hun regio. Met de Randstad - met zijn op wijken, files en aantasting van de natuur. Dit

iconisch en oorspronkelijk Nederlands landschap (Terlouw 2009). Er ontstaat een ying-yangachtige twee-eenheid Randstad-Groene Hart, waarbij de negatieve identiteit van de verstedelijkingsproblemen van de Randstad verbonden wordt met de positieve identiteit van het rurale Groene Hart.

kingsverbanden zich op richten. Gebaseerd op het Noordvleugeloverleg van gemeentes en provincies vlechtwerk van gedeeltelijk overlappende bestuurbruik. Dit is ook waar veel bestuurliike samenwer van gemeentes, provincies en andere organisaties Randstad helemaal niet als één wereldstad functioneert. De Randstad valt niet alleen uiteen in een centrum van de Amsterdam Metropolitan Area. Als de Randstad worden de laatste jaren steeds meer Noordvleugel en een Zuidvleugel, maar daarbinmeer een eigen identiteit. De verschillen binnen In de Randstad ontstaat er een steeds complexer benadrukt. Uit onderzoek bleek al langer dat de forensisme, verhuisgedrag en voorzieningenge-Naast deze wat gespleten Randstedelijke identinen zijn er ook op de afzonderlijke grote steden reactie werd in 2008 begonnen met het vormen ijke netwerken met wisselende deelnemers. De relatie met de Randstad staat overigens meestal wel centraal in deze samenwerkingsverbanden teit, krijgen regio's binnen de Randstad steeds van de Rotterdam-The Hague Metropolitan Area. gerichte netwerken herkenbaar op basis van ging Amsterdam zich in 2007 presenteren als

Werk je samen met steden in de Randstad dan kies baseren hun identiteit op rust en groen. Ze werken daarom vaak met andere rurale gemeentes samen. de Hoekse Waard en Rivierenland. Voor hen is het verbinden. Gemeentes buiten de Randstad nemen groeiende en concurrentiekrachtige Randstad te maar ook in regio's net buiten de Randstad, zoals niet tot de Randstad behoren onderdeel van hun ook aan deze netwerken deel. Rurale gemeentes Deze vorm van samenwerken geeft de Randstad Gemeentes kunnen tot op zekere hoogte kiezen Dit gebeurt niet alleen binnen het Groene Hart, je ervoor om je lokale identiteit met die van de een open karakter, en dat heeft zijn voordelen. om wel of niet mee te doen met de Randstad. zetten zich vaak af tegen dit groeidenken en rurale identiteit

nieuwe bestuur zal zich zeker in het begin vooral richten op het uitbouwen van de relaties met de lokale bestuurders binnen hun territorium. Dit hindert de bestaande relaties die over de provinciale grenzen heen gaan. De Randstadprovincie zal gaan lijden onder 'bestuurlijke rand vereelting '(Hoekvel 1996). Het territoriale karakter van de Randstadprovincie botst met de huidige Randstedelijke identiteit van open en uitdijende netwerken. Een sentstadprovincie zal dus allerlei noodzakelijke bestuurlijke, conceptuele en fysieke relaties met de rest van Nederland gaan belemmeren.

Afsluitend

Een Randstadprovincie past niet bij de identiteit van de Randstad. Deze is nu gebaseerd op functionele bestuurlijke samenwerking binnen enkele (vooral economische) beleidsvelden. Deze dunne' identiteit past niet bij een sterk territoriaal bestuur. Die heeft een veel 'dikkere' en veel omvattender regionale identiteit nodig (Terlouw 2009). Hiervoor moet men de Randstad met positieve kenmerken gaan verbinden, waardoor ook de bevolking zich met de Randstad kan gaan identificeren. Zo'n versteviging en verdikking van de regionale identiteit van de Randstad zal niet vanzelf ontstaan. Her versterken van het territoriale bestuur van de Randstad zal vooralsnog de bestaande Randstedelijke identiteit verder verzwakken.

Kees Terlouw is docentonderzoeker politieke, regionale en culturele geografie, Departement Sociale Geografie & Planning, Universiteit Utrecht.

Literatuur

Liter atuari Delany, D. (2005). Territory: a short introduction. Oxford: Blackwell.

Hoekveld, G.A. (1996). Het 'bestuurlijk zwarte gat' gevuld? Een regionaal- en bestuursgeografische beschouwing over regio's en hun middenbestuur. Beleid en Maatschappij 23, 2, pp. 64-74. Teisman, G. (2007). Stedelijke netwerken:ruimtelijke ontwikkeling door het verbinden van bestuurslagen. Den Haag: NIROV. Terlouw, K. (2009). Rescaling Regional Identities: Communicating Thick and Thin Regional Identities. Studies in Ethnicity and Nationalism, Vol. 9, no. 3, pp. 452-464.

Vries, J. de & Evers, D. (2008). Bestuur en ruimte: de Randstad in nternationaal perspectief. Den Haag: Ruimtel ijk Planbureau.

Een superprovincie?

zich het meest met de plaats waarin men woont en territorium wordt. Het afgrenzen van de Randstad van bewoners en bestuurders met de Randstad onlijkt de andere helft van de Nederlandse bevolking met de Randstad. Daar vinden we de belangrijkste creatie van een Randstedelijke superprovincie ver De vorming van een grote Randstad provincie zal identiteit van de nieuwe Randstadprovincie gaan dermijnen. Ruimtelijk identificeert de bevolking Koningshuis, regering, nationale organisaties en reactie hierop zich steeds minder met Nederland met Nederland als geheel en niet zoals we gezien is op verzet stuiten. Dit zal de lokale identiteiten buiten te sluiten. Buiten de Randstad zal men als nationale betekenis. Deze verbondenheid tussen de identiteit van de Randstad en de identificatie bonden Randstad. Het valt te verwachten dat de schillende gevestigde identiteiten zal aantasten. van de lokale autonomie zal zoals altijd het geva de Randstad en de Nederlandse identiteit wordt De onvermijdelijke en ook bedoelde aantasting Nederlandse identiteit is nu al nauw verbonden media, en ook de meeste monumenten met een concurreren met de Nederlandse identiteit. De hebben met de met negatieve kenmerken veren identificaties versterken. Bovendien zal de een probleem als de Randstad een bestuurlijk dragers van de nationale identiteit, zoals het gaan identificeren.

de Randstad nog een beetje buiten de deur kunnen Deze dragers en vormgevers van de Randstedelijke werken zullen invloed verliezen. Deze bestuurders stuur verzwakt worden. Rurale gemeenten die nu blemen op moet gaan lossen. Omdat bestuurders houden, vinden nu nog soms in de provincie een identificeren zich nu het meest met de Randstad. identiteit zullen door een sterk Randstedelijk be bondgenoot. Hun rurale identiteit botst met een Vooral de deelnemers aan de Randstedelijke netaltijd de neiging hebben om hun territorium te De komst van een Randstadprovincie heeft ook gevolgen voor lokale en regionale bestuurders. Randstad provincie die de Randstedelijke prohomogeniseren (Delaney 2005), zullen ook zij invloed verliezen.

De omvorming van de Randstad tot een territorium zal ook de bestaande relaties van de Randstad met de rest van Nederland belemmeren. Het